

**PREPO
RUKE**

**ZA UNAPRJEĐENJE
SURADNJE
ORGANIZACIJA CIVILNOG
DRUŠTVA I
ODGOJNO-OBRAZOVNIH
USTANOVA**

PREPO RUKE

ZA UNAPRJEĐENJE
SURADNJE
ORGANIZACIJA CIVILNOG
DRUŠTVA I
ODGOJNO-OBRAZOVNIH
USTANOVA

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Projekt SKOCKANO – standard kvalitete organizacija civilnog društva konstruktivno angažiranih u neformalnom obrazovanju je podržan je kroz Fond za aktivno građanstvo s 199.000 € financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

5	UVOD
9	PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE SURADNJE ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA I ODGOJNO- OBRAZOVNIH USTANOVA
9	PREPORUKE ZA ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA U SURADNJI S ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA
12	PREPORUKE ZA ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE U SURADNJI S ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA
14	PREPORUKE ZA INSTITUCIONALNO UREĐENJE SURADNJE FORMALNOG I NEFORMALNOG OBRAZOVANJA
17	ZAKLJUČAK

UVOD

Neformalno obrazovanje koje pružaju organizacije civilnog društva važna je karika u povećanju građanskih kompetencija, prevencije diskriminatornih i rizičnih ponašanja te poboljšanju kvalitete građana i razvoja zajednica. Prepoznajući važnu ulogu koje ima neformalno obrazovanje, bilo je potrebno uspostaviti sustav kojim će se omogućiti kvalitetnija podrška organizacijama civilnog društva u provedbi neformalnog obrazovanja te pojačati prepoznatljivost organizacija civilnog društva i neformalnih obrazovnih programa kod relevantnih dionika.

Jačanjem kapaciteta organizacija civilnog društva za kvalitetnu provedbu neformalnog obrazovanja osigurat će se podrška edukaciji za građanska i ljudska prava, radu i širenju rada organizacija civilnog društva s građanima i lokalnim zajednicama, jačanju i širenju utjecaja organizacija civilnog društva u uključivanju i informiranju građana te javnog sektora.

Projektom SKOCKANO želi se povećati utjecaj organizacija civilnog društva u području neformalnog obrazovanja kroz uspostavu održivog sustava osiguravanja kvalitete neformalnog obrazovanja, jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za provedbu neformalnog obrazovanja i primjenu sustava kvalitete, produblјivanje sektorske i međusektorske suradnje te jačanja vidljivosti sektora. Kroz promociju i jačanje međusektorske suradnje te sinergijsko

djelovanje unutar sektora, želimo utjecati i na prepoznatljivost neformalnog obrazovanja koje provode organizacije civilnog društva, te učinkovitost financiranja i vrednovanja organizacija kako bi se osigurala održivost sektora.

* Izrazi korišteni u ovom izvještaju, bili iskazani u muškom ili ženskom rodu, jednako se odnose na sve osobe.

Važan dio svake lokalne zajednice čine odgojno-obrazovne ustanove s kojima organizacije civilnog društva često surađuju i dijele napore u poučavanju djece i mladih, a ponekad i samih obrazovnih djelatnika. Bitno je bilo odrediti kako odgojno-obrazovne ustanove i organizacije civilnog društva surađuju, na koji način dovode u simbiozu formalno i neformalno obrazovanje. Cilj ovih preporuka je popuniti prazninu u komunikaciji između formalnog i neformalnog sustava obrazovanja te ponuditi rješenja koja će poboljšati međusobnu suradnju i kvalitetu ovih dvaju sektora.

Preporuke su nastale uz pomoć obrazovnih djelatnika/ica* i organizacija civilnog društva koji surađuju. Podaci su prikupljeni putem ankete i održavanjem fokus grupa i intervjuja sa zainteresiranim pojedincima. Anketu je ispunilo 179 osoba, a u fokus grupama sudjelovalo ih je trideset. Održano je devet fokus grupa u studenom i prosincu 2022. godine, u kojima su sudjelovali zaposlenici organizacija civilnog društva i obrazovni djelatnici, kao što su: ravnatelji, stručni suradnici, pedagozi i jednak broj nastavnika razredne nastave i nastavnika predmetne nastave.

Prosječni broj osoba na jednoj fokus grupi bilo je troje ispitanika i ispitivač. Fokus grupe održavale su se u dva ciklusa, prvi ciklus bio je za obrazovne djelatnike kako bi se bolje razumio način suradnje odgojno-obrazovnih ustanova s udrugama. Drugi ciklus bio je za organizacije civilnog društva kako bi preciznije mogli odrediti izazove s kojima se organizacije civilnog društva suočavaju prilikom suradnje s odgojno-obrazovnim ustanovama. Postavljena pitanja u oba ciklusa fokus grupa bila su usmjerena na rad organizacija civilnog društva u suradnji sa školama, određujući koju vrstu aktivnosti i načina suradnje ostvaruju, na koji način je ta suradnja formali-

zirana, koje uvjete organizacije civilnog društva moraju ispunjavati za rad u odgojno-obrazovnim ustanovama te vide li obje strane potrebu za suradnjom, kao i što im donosi ostvarena suradnja.

Kako su preporuke nastale uz pomoć djelatnika u formalnom sustavu obrazovanja i uz pomoć djelatnika u civilnom sektoru, preporuke možemo podijeliti u dvije grupe:

1. Preporuke za organizacije civilnog društva u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama
2. Preporuke za odgojno-obrazovne ustanove u suradnji s organizacijama civilnog društva

Fokus grupe i provedeni intervjui omogućili su detaljan uvid u prepreke i izazove suradnje između organizacije civilnog društva i odgojno-obrazovnih ustanova, stoga ove preporuke predstavljaju korak u ostvarivanju bolje međusobne suradnje. Određeni problemi koji trenutno postoje u suradnji formalnog i neformalnog sustava obrazovanja mogu biti određeni kao institucionalni problemi koji su povezani s hijerarhijskom strukturom formalnog sustava obrazovanja, npr. odgojno-obrazovne ustanove i nastavnici često nemaju kapaciteta za provođenje dodatnih aktivnosti s učenicima zbog administrativnih napora i manjka podrške od sustava formalnog obrazovanja. Neke probleme možemo povezati s prirodom projektnog financiranja zbog kojih je planiranje nastavnih aktivnosti otežano. Iako je ove prepreke teško prebroditi samo ovim preporukama, nadamo se ostvariti nužne preuvjete koji će olakšati i ubrzati rješavanje problema s kojima su suočene organizacije civilnog društva i odgojno-obrazovne ustanove.

PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE SURADNJE ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA I ODGOJNO-OBRAZOVNIH USTANOVA

PREPORUKE ZA ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA U SURADNJI S ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Prva skupina preporuka usmjerena je prema organizacijama civilnog društva koje provode neformalne programe obrazovanja i surađuju, ili žele surađivati, s odgojno-obrazovnim ustanovama, prvenstveno školama. Preporuke su odraz potreba koje su obrazovni djelatnici, ali i sami zaposlenici udruga, prepoznali u osnaživanju međusobne suradnje:

1. **Potrebno je povećati vidljivost i razumijevanje rada organizacija civilnog društva u lokalnoj zajednici i u školama**
 - a. Organizacije civilnog društva trebaju predstaviti svoje programe, aktivnosti, djelokrug i područje rada školama kako bi se povećale mogućnosti zajedničke suradnje u raznim područjima i temama.
 - b. Na transparentan i jednostavan način prikazati svoje aktivnosti na mrežnim stranicama.
 - c. Jasno i sustavno informirati odgojno-obrazovne ustanove o načinima te mogućnostima suradnje s odgojno-obrazovnim ustanovama.
 - d. Prikazati primjere dobre prakse i dosadašnje suradnje s odgojno-obrazovnim ustanovama

te kako suradnja može doprinijeti radu odgojno-obrazovne ustanove.

- e. Umrežavati organizacije civilnog društva s ravnateljima i nastavnicima kako bi razmjenom ideja i dijalogom popunili prazninu i prepoznali potrebe koje odgojno-obrazovne ustanove imaju u lokalnoj zajednici.

2. Organizacije civilnog društva trebaju pravovremeno planirati projektne aktivnosti koje su u skladu s pisanjem školskog kurikuluma i planiranjem nadolazeće školske godine.

- a. Organizacije civilnog društva trebaju planirati svoje aktivnosti i projekte u skladu sa školskom godinom, stoga je optimalno vrijeme za planiranje aktivnosti ili projekata u odgojno-obrazovnim ustanovama kraj kolovoza ili početak rujna kada se pišu školski kurikulumi.

3. Potrebno je poboljšati međusobnu komunikaciju organizacija civilnog društva i odgojno obrazovnih ustanova.

- a. Održavati formalnu i neformalnu komunikaciju sa školom, ravnateljima, stručnom službom i nastavnicima, kako bi se upoznala kultura i rad škole, zbog što boljeg detektiranja potreba koje škola ima.
- b. Potrebno je kontinuirano komunicirati i održavati suradnju u aktivnostima sa školama, bez obzira postoji li zajednički projekt ili ne.

4. Organizacije civilnog društva trebaju raditi na dugotrajnim i zajedničkim projektним prijedlozima s odgojno-obrazovnim ustanovama, provedbi projekata i zajedničkoj evaluaciji provedenih aktivnosti

- a. Dugoročan rad s nastavnicima u kojima su nastavnici partneri i sukreatori sadržaja prilikom planiranja aktivnosti, provedbe aktivnosti

- i evaluacije provedenih aktivnosti osigurati će kvalitetan rad i poboljšati suradnju.
- b. Ako su projektne aktivnosti u obliku radionica i edukacija usmjerene na nastavnike stručne suradnike i ravnatelje, osigurati da nakon uspješne edukacije dobiju potvrdu o stečenim kompetencijama.
 - c. Vidljivost projekta ili aktivnosti mora odražavati i vidljivost odgojno-obrazovne ustanove s kojima organizacije civilnog društva surađuju.
5. Ovisno o njihovim ciljnim skupinama i djelokrugu rada, organizacije civilnog društva trebaju proširiti svoju suradnju i na ruralna područja te raditi s manjim i područnim školama.
6. Rad s odgojno-obrazovnim ustanovama znači i rad s roditeljima i širom lokalnom zajednicom.
- a. Potrebno je uključiti širu školsku zajednicu (npr. roditelji, bake i djedovi, učenici iz drugih škola i osnivači škola) i lokalnu zajednicu (npr. susjedi, druge organizacije civilnog društva, institucije i slično) u provođenje aktivnost kako bi se osiguralo kvalitetnije postizanje rezultata, te posljedično i veća vidljivost organizacija civilnog društva.
7. Poželjno je formalizirati suradnju odgojno-obrazovne ustanove i organizacije civilnog društva sporazumom, pismom suradnje ili ugovorom.
- a. Formaliziranje partnerstva, a koje se ne odnosi na obavezan partnerski ugovor koji je projektno propisan, donosi razinu povjerenja i poštivanje obaveza jednih prema drugima, te čini temelj dugotrajne suradnje.
8. Organizacije civilnog društva koje rade s djecom i mladima i koje provode aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama, trebaju se konzultirati s nastavnicima ili pedagozima kako bi osigurali da su njihove

aktivnosti prilagođene psihofizičkim sposobnostima i uzrastu učenika.

- a. Aktivnosti trebaju biti usmjerene na potrebe učenika, sadržaj prilagođen uzrastu učenika što iziskuje dobru pripremu predavača.
- b. Prilikom samog upita o dolasku u školu, potrebno je dostaviti detaljno razrađen plan i program rada u kojem su navedeni ciljevi radionice i objašnjene su aktivnosti koje će se provoditi.

PREPORUKE ZA ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE U SURADNJI S ORGANIZACIJAMA CIVILNOG DRUŠTVA

Druga skupina preporuka usmjerena je na odgojno-obrazovne ustanove koje surađuju s organizacijama civilnog društva ili tek žele ostvariti suradnju. Ova skupina preporuka nastala je uz pomoć zaposlenika organizacija civilnog društva, ali i samih obrazovnih djelatnika koji bi htjeli uključiti veći broj svojih kolega u suradnju, te tako unaprijediti rad svoje ustanove. Svi sudionici fokus grupa ostvaruju pozitivnu zajedničku suradnju i vide potrebu za zajedničkim radom odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva, no žele ga poboljšati:

1. Osnivači odgojno-obrazovnih ustanova i ravnatelji istih, u ulozi poslodavca, trebali bi informirati i poticati svoje nastavnike na suradnju i uključivanje organizacija civilnog društva u cilju povećanja kvalitete odgojno-obrazovnih ciljeva i povezivanja sa zajednicom.
2. S obzirom na to da ne postoji sustavni set pravila ili kriterija za ulazak i rad u odgojno-obrazovnim ustanovama za organizacije civilnog društva, odgojno-obrazovne ustanove trebale bi jasno i transparentno komunicirati što organizacije civilnog društva trebaju ispunjavati i koje uvjete zadovoljiti za održavanje radionica ili edukacija u njihovim odgojno-obrazovnim ustanovama.

- a. Odgojno-obrazovne ustanove trebale bi odrediti što i koje dokumente organizacije civilnog društva moraju dostaviti kako bi ostvarili uspješnu suradnju.
3. Odgojno-obrazovne ustanove trebale bi informirati roditelje o aktivnostima koje organizacije civilnog društva provode s učenicima.
 - a. Uključivanjem roditelja bi se proširilo područje suradnje i povećala razina informiranosti roditelja što posredno jača i kompetencije samih roditelja.
 4. Potrebno je organizirati događaje umrežavanja koji spajaju nastavnike s organizacijama civilnog društva, na kojima će se identificirati potrebe nastavnika i odgojno-obrazovnih ustanova kako bi se kroz projekte mogle adekvatno osmišljavati aktivnosti koje će odgovoriti na njihove konkretne potrebe.
 5. Obrazovne djelatnike treba educirati i informirati o mogućnostima projektnog financiranja i korištenja sredstava iz fondova i programa Europske unije, te drugih mogućnosti financiranja.
 - a. Odgojno-obrazovne ustanove postigle bi bolju suradnju s organizacijama civilnog društva ako su informirane o programima i fondovima Europske unije te drugim mogućnostima financiranja, te ako imaju mogućnosti i motivacije sudjelovati u projektnim aktivnostima.
 6. Poželjno je formalizirati suradnju odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva pismom suradnje ili ugovorom.
 - a. Bitno je ostvariti zajednički okvir za suradnju i rad u školama, što se može postići potpisivanjem zajedničkog dokumenta koji će omogućiti dublju suradnju temeljenu na povjerenju.

Iako se ovim preporukama osvrćemo samo na suradnju koju ostvaruju odgojno-obrazovne ustanove i udruge, ne isključujemo probleme s kojima se suočavaju odgojno-obrazovne ustanove, ali i organizacije civilnog društva, kao što su fleksibilnost školskog rasporeda, rad u dvije ili tri smjene, projektno financiranje i planiranje organizacija civilnog društva, ali i mnogi drugi infrastrukturni problemi koji otežavaju organizaciju aktivnosti za učenike i nastavnike. Kako bi kvalitetno implementirali preporuke u svakidašnji rad ravnatelja/ica, nastavnika i udruga, potrebno je biti svjestan prepreka koje su izvan kontrole aktera u sustavu odgoja i obrazovanja te stvoriti okruženje empatije, razumijevanja i strpljenja, te na taj način pružati si međusobno podršku i graditi uistinu partnerski odnos prilikom suradnje.

PREPORUKE ZA INSTITUCIONALNO UREĐENJE SURADNJE FORMALNOG I NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Tijekom provođenja fokus grupa, identificirali smo još jednu skupinu preporuka koje su usmjerene prema institucijama odgoja i obrazovanja, kao što su Ministarstvo znanosti i obrazovanja te Agencija za odgoj i obrazovanje:

1. **Ministarstvo znanosti i obrazovanja s Agencijom za odgoj i obrazovanje trebaju jasno odrediti kriterije, pravila i procedure po kojima se edukacijski programi organizacija civilnog društva mogu uključiti u plan i program odgojno-obrazovnih ustanova. Pri tome, kriterij treba biti kvaliteta sadržaja koje organizacije civilnog društva donose u školski kurikulum, a kriteriji, pravila i procedure trebaju se donijeti na temelju potreba i u suradnji s organizacijama civilnog društva i odgojno-obrazovnim ustanovama.**
 - a. **Određivanje jasnih i transparentnih kriterija po kojima se edukacijski programi organizacija civilnog društva mogu uključiti u plan i program odgojno-obrazovnih ustanova, omogućit će orga-**

nizacijama civilnog društva bolje planiranje i organiziranje edukativnih aktivnosti, ali i ulaganje u stručno usavršavanje svojih zaposlenika koji rade s učenicima kako bi se postigli željeni ishodi učenja navedeni u programu rada za određenu nastavnu jedinicu.

- b. Ukoliko budu postojali transparentni kriteriji prema kojima odgojno-obrazovne ustanove mogu provjeriti jesu li edukacijski programi organizacija civilnog društva kvalitetni i prikladni za uzrast učenika, utoliko se otvara dodatni prostor za kvalitetnu suradnju odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva, jer bi postojao dokaz koji ulijeva pouzdanost i povjerenje da organizacije civilnog društva kvalitetno provode edukativne aktivnosti.
- c. Ukoliko bi postojala jasna i transparentna pravila i kriteriji za neformalne programe obrazovanja koje se mogu provoditi u odgojno-obrazovnim ustanovama, utoliko bi se povećao broj škola koje su otvorene za suradnju, jer odgojno-obrazovne ustanove više ne bi ovisile o vlastitim kapacitetima i motiviranosti pojedinačnih zaposlenika za provjeravanje kvalitete svake pojedinačne organizacije civilnog društva koja bi htjela ostvariti suradnju.

2. Nadležne institucije trebaju službeno odobriti organizacijama civilnog društva da se određeni neformalni programi obrazovanja koje provode s obrazovnim djelatnicima priznaju kao stručno usavršavanje tih djelatnika.

3. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, ali i osnivači odgojno-obrazovnih ustanova, trebaju unaprjeđivati suradnju odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva, te povećati mogućnosti financiranja raspisivanjem natječaja za prijedloge projekta i programa usmjerenih na razvoj obrazovnih programa koje provode organizacije civilnog društva u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama.

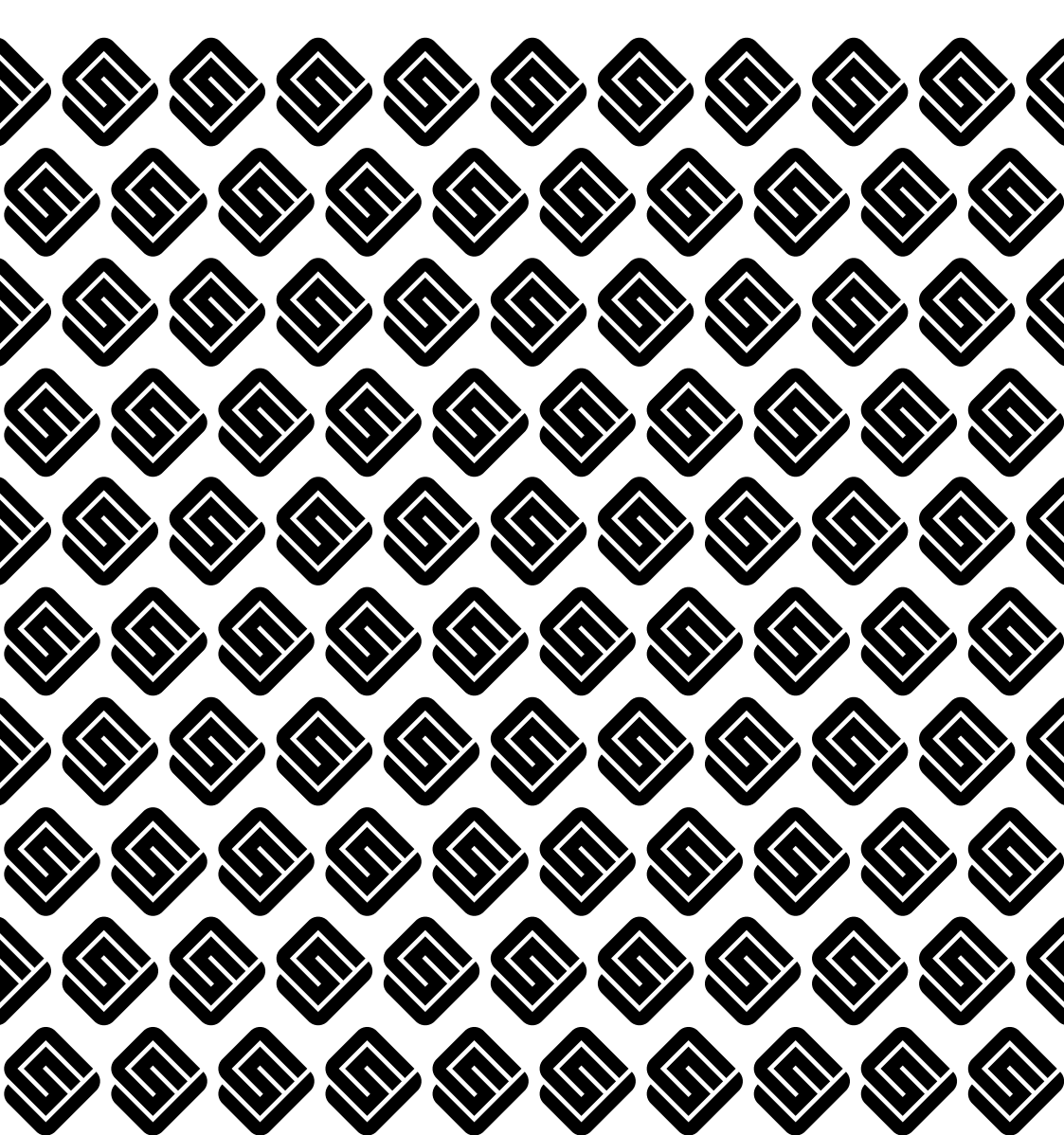
ZAKLJUČAK

U sklopu projekta SKOCKANO (standard kvalitete organizacija civilnog društva konstruktivno angažiranih u neformalnom obrazovanju), kroz ispunjavanje ankete, održavanje fokus grupa i intervjua, nastale su tri skupine preporuka za aktere u sustavu odgoja i obrazovanja. Svakom akteru posvećena je jedna skupina preporuka, a cilj je ovim preporukama dati temelj za unaprijeđenje i osnaživanje suradnje odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva.

Iako se ovim preporukama ne mogu unaprijediti svi aspekti i prepreke vezane za uspješnost suradnje odgojno-obrazovnih ustanova i organizacija civilnog društva, one ipak mogu ponuditi određeno razumijevanje za međusobne potrebe i probleme, a time ponuditi i kreativne načine rješavanja tih problema i potreba. Ove preporuke nastale su u suradnji s organizacijama civilnog društva i obrazovnim djelatnicima iz svih krajeva Hrvatske, stoga ne odražavaju specifične potrebe samo jedne zajednice već jedne cjeline koja je usmjerena na zajednički cilj: kvalitetno poučavanje.

Nadamo se ovim preporukama povećati broj primjera dobrih praksi zajedničke suradnje, potaknuti organizacije civilnog društva na suradnju s odgojno-obrazovnim ustanovama, potaknuti nadležne institucije da prepoznaju i priznaju važnu ulogu koju neformalno obrazovanje ima

te otvoriti odgojno-obrazovne ustanove organizacijama civilnog društva i zajedničkim radom ukazati na potrebe lokalne zajednice.

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

Projekt SKOCKANO – standard kvalitete organizacija civilnog društva konstruktivno angažiranih u neformalnom obrazovanju je podržan je kroz Fond za aktivno građanstvo s 199.000 € financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Phronesis SA